

Kennis op zak:

Coassistenten testen zakboeken en -boekjes

Voor coschappen dermatologie zijn verschillende zakboeken op de markt. Met name een hulpje voor de anamnese is handig in de praktijk. Er zijn verschillende zakboekjes met goed overzicht van fysiologie en pathologie, maar op internet zijn verschillende websites die nog beter en completer zijn. Heleen Croonen

Zakboekjes voor coassistenten moeten licht, klein, goedkoop en handig zijn. Verschillende online boekwinkels bieden de zakboeken aan, zoals Selexyz, Geneeskundeboek en Bol, maar welke zijn het handigst? Arts in Spe vraagt het aan coassistenten, in de nieuwe serie 'Kennis op zak'.

Dit keer testen Paul den Brave en Eelkje Limonard, beiden geneeskundestudenten aan de Universiteit van Amsterdam, de kennis op zak. Ze lopen coschappen dermatologie in het AMC, respectievelijk het OLVG. Het is een korte kennismaking met het vakgebied, want het coschap duurt slechts twee á drie weken. De eerste week krijgen de co's veel onderwijs en oefenen ze met het afnemen van de anamnese. De tweede week gaan zij de polikliniek in om dat te praktiseren bij patiënten. Hierbij is een checklist van de anamnese handig, met aanwijzingen om huidandoeningen goed te omschrijven, zoals de *Zakkaart dermatologie*. Met deze gratis zakkaart kunnen plaats, rangschikking, omvang en vorm van de huidandoening worden vastgesteld. Een anatomische illustratie van de huid staat er als geheugensteun bij. Volgens de coassistenten is het kaartje heel handig en bekend in de coassistentenwereld. Den Brave: 'In het begin heeft iedereen het over bultjes of puistjes, maar daar nemen de dermatologen geen genoegen mee. Ze zijn er streng op dat coassistenten goed onderscheid maken tussen een pustel of een papel.'

DERMATOLOGIE

DERMATOLOGIE

Artsenvacaturebank.nl ArtsenCVbank.nl

Coassistent.nl ANIOS.nl AIO.nl

Stappenplan

- Stap I: lichamelijk onderzoek (morfologie) -> PROVOKE
- Stap II: bepaal meest kenmerkende efflorescentie
- Stap III: stel differentiaaldiagnose op
- Stap IV: kies (waarschijnlijkheids)diagnose
- Stap V: gerichte anamnese
- Stap VI: diagnostisch onderzoek (zo nodig)
- Stap VII: eindiagnose
- Stap VIII: therapie

Anamnese

- **RvK:** reden van komst
- **Anamnese:** ontstaanswijze, duur, plaats, beloop, recidief, invloed van factoren (stress, hobby, seizoen, licht, medicatie, enz.), jeuk, gezinsleden met soortgelijke huidandoening, therapie tot heden, betekenis/belasting voor patiënt, oorzaak patiënt zelf
- **Ziektegeschiedenis:** andere (huid)ziekten; voorkomen van astma, hooikoorts, eczeem (atopie) bij patiënt; behandeling van ziekten bij een specialist
- **Familie:** huidziekten, voorkomen van astma, hooikoorts, eczeem (atopie) bij familieleden
- **Medicijnen:** medicijngebruik
- **Allergieën:** overgevoeligheid voor orale en/of lokale therapie

Lichamelijk onderzoek

- **Oppervlak:** glad/ruw, geplooid/gerimpeld, verrucoseus, papillomateus, nattend, pitting, infiltratie/induratie
- **Consistentie:** week/zacht, stevig/vast/elastisch, hard, fluctuatie, pitting oedeem
- **Sensibiliteit:** hyper- en hypesthesie

PROVOKE

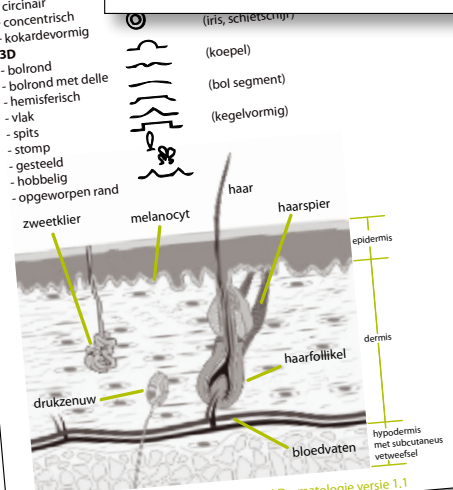
- 1.) Plaats
...een en bouquet gegroepeerde eruptie...
- 2.) Rangschikking
...bestaande uit een vijftal plekken...
- 3.) Omvang - aantal
- grootte
...deze laesies zijn nummulair van grootte...
- 4.) Vorm
...rand-ovaal van vorm...
- 5.) Omtrek
...matig scherp begrensd...
- 6.) Kleur
...lichtrood van kleur.
- 7.) Efflorescenties
Erythemasquameuze plekken.

4.) Vorm

PROVO

2D

- rond
 - ovaal
 - polygonaal
 - polycyclisch
 - rechthoekig
 - lineair
 - gegyreerd
 - dendritisch
 - grillig
 - annulair
 - arciform
 - circinair
 - concentrisch
 - kokardevormig
- ### 3D
- bolrond
 - bolrond met dellen
 - hemisferisch
 - vlak
 - spits
 - stomp
 - gesteeeld
 - hobbelig
 - opgeworpen rand

© 2009 Anno73 | Dermatologie versie 1.1

Veel ziektebeelden

Nadat Den Brave de anamnese heeft afgenomen volgt overleg met de arts, maar die is meestal druk bezig met andere patiënten. Terwijl hij wacht trekt hij zich terug in een apart hokje om vast wat zaken op te zoeken. De dermatologie kent zoveel ziektebeelden dat het hem soms gaat duizelen, vertelt Den Brave. 'Veel ziektebeelden zijn zeldzaam en zie je eigenlijk alleen in de studieboeken. Atopisch eczeem komt volgens mij het vaakst voor.' Psoriasis komt minder vaak voor, maar geeft zoveel ziektebelasting dat ook deze ziekte een groot deel van het spreekuur vult. Verder zijn er veel mensen die moedervlekken laten controleren op huidkanker. Limonard: 'Een zakboek dat goede omschrijvingen geeft van goedaardige, premaligne en maligne huidafwijkingen zou handig zijn. Hoe kun je het verschil zien?'

Daarnaast ziet de dermatoloog veel geslachtsziekten; met name chlamydia komt vaak voor. Den Brave: 'Op het geslachtsziekten spreekuur zagen we patiënten met genitale wratten, die bij sommigen al meerdere keren zijn behandeld. Telkens wordt er een stukje weg gevrozen.' De dermatologische ziektebeelden zijn goed op te zoeken in *Praktische dermatologie*. Niet goedkoop dit boek, en ondanks het 'pocketformaat' niet erg licht, maar wel met veel klinische foto's. Het boek is ingedeeld in hoofdstukken op lichaamsdeel. Inhoudelijk vinden de testers dit een goed boek, zelfs beter dan het studieboek dat de co-assistenten voor dit coschap moesten aanschaffen. Het boek was wel zwaar en paste nauwelijks in de zakken van de witte jas.

Geen foto's

Een ander boek met ziektebeelden is *Dermatologie. Zakboek ziektebeelden*. Uitgeverij Bohn Stafleu Van Loghum heeft een hele serie met deze zakboeken - eigenlijk geschreven voor verpleegkundigen. Dit zakboek is ingedeeld in veel voorkomende ziektebeelden zoals psoriasis, eczeem en brandwonden. Elk hoofdstuk behandelt puntsgewijs diagnostiek en behandeling en heeft een medicatietabel. Foto's en plaatjes ontbreken. 'De meest voorkomende huidziekten staan in het boek', zegt Eelkje Limonard.

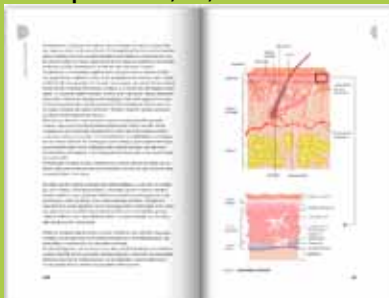
De dermatologie kent zoveel ziektebeelden, dat het de co-assistent soms gaat duizelen

'De ziektebeelden, therapieën en namen staan er goed in beschreven. Het niveau is prima voor een co-assistent, het boek gaat overal best diep op in. Je merkt niet dat het eigenlijk voor verpleegkundigen is geschreven. Een co-assistent heeft niet het niveau van een dermatoloog, je komt net kijken en weet nog niet veel.'

De geteste zakboeken:

Zakboek dermatologie. Te downloaden na registratie bij www.coschappen.nl, gratis (zie grote afbeelding op blz. 8)

Praktische dermatologie. Bestellen bij o.a. www.prelum.nl, 72,50 euro

Dermatologie. Zakboek ziektebeelden. Te bestellen bij www.bsl.nl, 19,95 euro.

Miniatlas dermatologie. Bestellen bij o.a. www.medicom.nl, 18,85 euro

Zakboek voor PocketPC. Te downloaden bij www.huidziekten.nl, gratis.

Dermatica op recept. Te bestellen bij www.knmp.nl, 12 euro

Systemische medicatie in de dermatologie. Bestellen bij o.a. www.geneeskundeboek.nl, 22,50 euro

Websites:

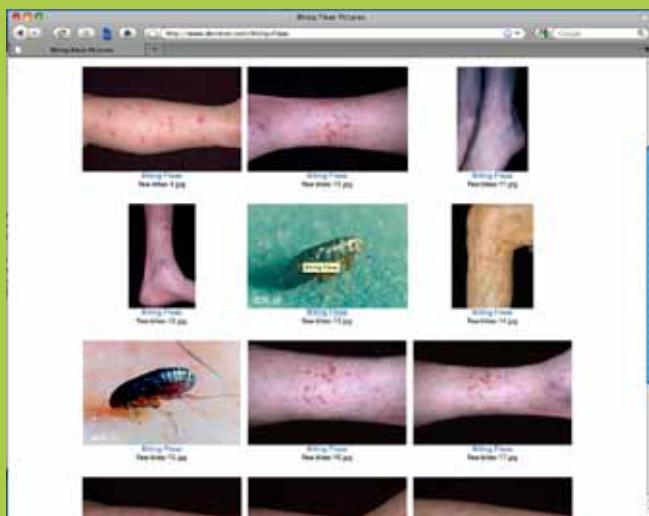
www.huidziekten.nl

www.huidarts.com

www.dermnet.com

Wel miste Limonard in dit boek een hoofdstuk over huidkanker en de voorstadia daarvan en een hoofdstuk over acne: ook een aandoening waarmee veel mensen bij de dermatoloog komen.

Ten slotte is er de *Miniatlas dermatologie*. Dit is een soort anatomie- en pathologiezakboek in één. De eerste helft laat in kleurrijke illustraties de anatomie en fysiologie zien, terwijl de tweede helft verschillende aandoeningen van de huid weergeeft, met op elke pagina een schematische illustratie. Foto's zijn echter schaars. De co-assistenten vinden het boekje met ringband licht en handig door te bladeren. Het is, door de veelheid aan plaatjes van cellen, vooral interessant voor mensen die geïnteresseerd zijn in histologie. De tekst is compact, dat is prettig. Jammer is dat er geen behandelingen in staan, alleen ziektebeelden.

Zakboek online

Niet alleen zakboeken, ook voor PDA's of iPhones komt steeds meer software op de markt met ziekte-informatie of hulp om een differentiaaldiagnose te doen. De Amsterdamse studenten hebben echter nog niemand met een PDA of iPhone zien lopen op de afdeling Dermatologie. Wel loopt een huisgenoot van Den Brave coschappen met de zakkaartjes op zijn iPhone. 'Hij is er terughoudend mee om ze te gebruiken, want het staat een beetje gek om voor de neus van de patiënt je iPhone tevoorschijn te halen. Het ziet eruit of je gaat sms-en of een spelletje gaat doen.'

Gratis en zeer compleet is het *Zakboek voor PocketPC* op de website www.huidziekten.nl. Een downloadinstructie helpt bij het openen van dit digitale zakboek en kopiëren naar de PDA. Wie vanaf de PC werkt, heeft meer aan de versie op de website, onder de tab 'zakboek'. Per ziektebeeld staan daar veel foto's, kenmerken en behandelingen. Netjes met de literatuurreferenties onderaan. Deze website is van Jan Mekkes, een dermatoloog die les geeft aan de studenten in het AMC. Den Brave: 'In het AMC is het dé website, iedereen zit erop te bladeren. De informatie is heel overzichtelijk, en wordt goed bijgehouden. Mocht er een aandoening toch niet op staan, dan gaan de mensen naar www.huidarts.com.'

Limonard heeft een voorkeur voor de website www.dermnet.com, van de Amerikaanse dermatoloog Thomas Habif. Per huidaandoening zijn daar tientallen foto's te vinden. 'Je kunt op de foto's inzoomen en ze goed bekijken. Verder zijn ze ook handig voor presentaties', aldus Limonard.

Crèmes en pillen

Ten slotte zijn er nog twee zakboeken die kennis bundelen over geneesmiddelen. Dermatologiepatiënten moeten vaak smeren. Crèmes, zalven en gels, soms met allerlei geneesmiddelen erin verwerkt. *Dermatica op recept* biedt uitkomst als geregistreerde, industrieel vervaardigde dermatica niet voldoen. Per geneesmiddel staat welke veilige en werkzame apotheekbereiding de arts kan voorschrijven. Onlangs is het naar recente inzichten herzien. Ook staat een lijstje 'obsoleet' achterin. Altijd goed voor een

wijze opmerking. Dit boek is geïndexeerd per medicijn, maar dat is voor een coassistent onhandig omdat hij de ziektebeelden nog niet goed kent. Laat staan dat hij al precies weet welk geneesmiddel hij wil geven. De index is bovendien beperkt en laat niet alle ziektebeelden zien. Daarom: handig voor een praktiserend dermatoloog, maar niet voor een coassistent. Ten slotte is er *Systemische medicatie in de dermatologie*, een boek met per geneesmiddel praktische informatie voor het voorschrijven van systemische medicatie. Denk aan het sterk teratogene isotretinoïne bij ernstige acne vulgaris, waarbij een formulier over geboortebeperving moet worden getekend. Ook dit boek is nog niet handig voor de coassistenten, want in de praktijk worden weinig mensen op de poli systemisch behandeld. Het boek is overzichtelijker dan *Dermatica op recept*, maar ook hier missen de ziektebeelden. Zakboeken over geneesmiddelen blijven daarmee vooral handig voor de coassistent met dermatologische ambities. Samenvattend: het coschap dermatologie is met een paar weken van korte duur, waardoor veel studenten besluiten geen zakboekjes aan te schaffen. De gratis zakkaart en de genoemde websites zijn voor hen een uitkomst. *Ais*

Schatrijke specialisten

Gga ervan uit dat een geneeskundestudent voor geneeskunde heeft gekozen om mensen beter te maken. Menig student maakt echter de terrechte afweging of het lange studeren en het zware werk ook worden beloond met een zorgeloze financiële toekomst. Eenmaal ingeloot begint de 'lange ploeterfase' meestal vrij plezierig. Studiefinanciering lijkt een vetpot en het grootste deel van de opgedane kennis wordt weggezopen met de drank gekocht uit die vetpot. Tot zover de doctoraalfase. De coschappen zijn een ander verhaal. De dagen beginnen vroeg, eindigen laat en op de geringe momenten van vrijheid moet elk dubbeltje tweemaal worden omgekeerd. Dit terwijl je de hele dag schatrijke specialisten om je heen hebt, die tijdens de lunch pochen op hun nieuwe zeilboten. Zwijgzaam kijk je toe, terwijl je met moeite je ontdoode boterhammetje wegslikt. De fase na de coschappen ken ik alleen van naam. Als je in opleiding bent tot specialist, verdien je grofweg 11 euro per uur. Voor dat schamele loontje werk je jezelf zes jaar lang binnenstebuiten, terwijl je net aan kindjes bent begonnen en je je eerste hypotheek hebt afgesloten. Hoe houden we dit vol? Waarom gaan co's niet massaal de straat op om een stagevergoeding te eisen? En waarom eisen specialisten in opleiding geen betere secundaire arbeidsvoorwaarden? Omdat we een vak hebben gekozen waarbij we voor anderen zorgen, niet voor onszelf. Je praat dus niet over een geldelijke 'beloning'. Je beloning is een geslaagde behandeling, een hartverwarmende blik om je te bedanken voor je luisterend oor, of een patiënt die weer geniet van het leven. Toch komt er een moment dat sommige specialisten wél over geld gaan onderhandelen. Ineens zetten ze de 'lange ploeterfase' in als argument om 'Rolex-gedrag' te rechtvaardigen. Dit gedrag heeft de politieke reactie ontlokt om hun torenhoge salarissen in te perken. De eis om als specialist een zorgeloos financieel bestaan te leiden, is begrijpelijk. Maar zorgeloos betekent niet decadent. Bescheidenheid siert de specialist. Zoals het ons, nog in die 'lange ploeterfase', ook siert dat wij niet klagen over onze financiële situatie. Deze bescheidenheid betekent namelijk dat je de grondbeginselen van de geneeskunde in acht neemt en omarmt. Misschien moeten de grootverdieners in de specialistische zorg hieraan door ons, en niet door de politiek, worden herinnerd.

Sabra Dahhan
vijfdejaarsstudent geneeskunde, UvA

Zoekplaatje

Afwijking op de neus

Een 59-jarige vrouw komt op de poli dermatologie met een sinds een paar weken bestaande asymptomatische afwijking op de neus. Haar voorgeschiedenis meldt alleen hypertensie, waarvoor ze hydrochloorthiazide krijgt. Mevrouw is zeer ongerust, want haar nichtje is overleden aan huidkanker. 'Coassistent, wat is dit?'

- A:** Plaveiselcelcarcinoom
- B:** Keratoacanthoom
- C:** Basaalcelcarcinoom
- D:** Verruca seborrhoica

Het antwoord vind je op www.artsinspe.nl/zoekplaatje

Met dank aan Elodie Mendels

